

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 1999-2000

26 AVRIL 2000

Proposition de loi modifiant l'article 488bis du Code civil et insérant un article 488ter dans le même Code

(Déposée par M. Olivier de Clippele)

DÉVELOPPEMENTS

L'article 488bis, a), prévoit que tout individu «majeur qui, en raison de son état de santé, est totalement ou partiellement hors d'état de gérer ses biens, fût-ce temporairement, peut en vue de la protection de ceux-ci, être pourvu d'un administrateur provisoire, lorsqu'il n'est pas déjà pourvu d'un représentant légal».

Limites de la législation : singularité du mandataire et impossibilité de désigner préventivement son ou ses mandataire(s)

La désignation de l'administrateur provisoire est confiée au juge de paix. La loi ne permet pas la possibilité de désigner plusieurs personnes, ce qui pouvait parfois être nécessaire lorsque la personne souhaite désigner tous ses enfants comme administrateurs provisoires. De cette façon, on évite toute suspicion dans la famille.

Le législateur s'est en outre limité à la protection des biens appartenant à une personne qui se retrouve hors d'état de gérer ses biens.

À l'heure actuelle d'une espérance de vie assez prolongée (en Belgique 82 ans pour les femmes, et 76 ans pour les hommes), il est tout à fait normal qu'une

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 1999-2000

26 APRIL 2000

Wetsvoorstel tot wijziging van artikel 488bis van het Burgerlijk Wetboek en tot invoeging van een artikel 488ter in hetzelfde Wetboek

(Ingediend door de heer Olivier de Clippele)

TOELICHTING

Artikel 488bis, a), van het Burgerlijk Wetboek bepaalt het volgende: «De meerderjarige die, geheel of gedeeltelijk, zij het tijdelijk, wegens zijn gezondheidstoestand, niet in staat is zijn goederen te beheren, kan met het oog op de bescherming ervan, een voorlopige bewindvoerder toegevoegd worden, als hem nog geen wettelijke vertegenwoordiger werd toegevoegd.»

Beperking van de wetgeving : slechts één lasthebber wordt toegewezen en het is onmogelijk zijn lasthebber of lasthebbers vooraf aan te wijzen

De vrederechter is belast met de toevoeging van de voorlopige bewindvoerder. Wettelijk gezien is het niet mogelijk verschillende personen toe te wijzen, wat vaak noodzakelijk kan zijn wanneer de persoon al zijn kinderen als voorlopig bewindvoerder wenst aan te wijzen. Op die manier vermijdt men dat er in de familie achterdocht ontstaat.

De wetgever heeft zich bovendien beperkt tot het beschermen van de goederen van een persoon die niet in staat is zijn goederen te beheren.

Met de huidige hoge levensverwachting (in België 82 jaar voor vrouwen en 76 jaar voor mannen) is het volstrekt normaal dat een afhankelijk of fysiek on-

personne dépendante ou physiquement incapable choisisse un administrateur de sa propre personne.

Depuis quelques années, nombreux sont les citoyens qui désirent même opérer ce choix préventivement, c'est-à-dire avant qu'ils ne deviennent totalement dépendants ou totalement incapables.

Les notaires sont de plus en plus souvent confrontés à ce problème, car beaucoup de clients désirent organiser eux-mêmes leur incapacité par la désignation d'un représentant ou mandataire, qui pourra intervenir le jour où l'incapacité est reconnue.

Notre législation est malheureusement incomplète à ce sujet. Pour rappel, le Code civil dispose, en matière de protection des incapables, de l'arsenal légal suivant:

- la loi du 29 juin 1973 instituant la minorité prolongée (article 487*bis*);
- la loi du 18 juillet 1991 instituant l'administration provisoire (article 488*bis*);
- l'interdiction (article 489);
- l'assistance du conseil judiciaire (article 513);
- les pouvoirs généraux et/ou ponctuels octroyés à un époux (autorisation du tribunal de première instance, articles 219, 220 et 1420).

Dans tous ces cas (sauf article 219), nous sommes en présence d'un mandataire judiciaire ou d'un mandataire légal (tuteur). La désignation en est faite par le tribunal, après la survenance de l'incapacité, donc sans consultation et *a fortiori* sans l'accord explicite de l'incapable lui-même.

La question est de savoir s'il existe un moyen de désigner un mandataire ou représentant dans le futur, c'est-à-dire si la personne à protéger peut postposer la délégation de pouvoirs au profit du mandataire jusqu'à la survenance de l'incapacité et à quel moment.

Il est admis que la survenance de l'incapacité dans le chef de la personne à protéger met fin au mandat, mais uniquement si elle affecte les actes qui font l'objet du mandat.

Le mandat conventionnel entre en vigueur dès l'acceptation du mandataire. Le moment précis de l'acceptation est laissé, dans notre hypothèse, à la libre appréciation du mandataire (puisque la personne à protéger est réputée être dans l'incapacité d'exprimer sa volonté au moment où le mandat devrait être effectif).

bekwame persoon een bewindvoerder kiest om zaken in verband met zijn persoon te beheren.

Sinds een aantal jaren wensen heel wat burgers deze keuze zelfs vooraf te maken, dat wil zeggen nog vóór ze zelf totaal afhankelijk of totaal onbekwaam worden.

De notarissen krijgen steeds vaker met dit probleem te maken want vele cliënten wensen zelf hun toestand van onbekwaamheid te regelen door een vertegenwoordiger of een lasthebber aan te wijzen die kan optreden vanaf het ogenblik dat hun onbekwaamheid erkend wordt.

Onze wetgeving is op dat vlak jammer genoeg onvolledig. Het Burgerlijk Wetboek beschikt voor de bescherming van onbekwamen over het volgende juridisch instrumentarium:

- de wet van 29 juni 1973 tot invoering van de staat van verlengde minderjarigheid (artikel 487*bis*);
- de wet van 18 juli 1991 tot invoering van de voorlopige bewindvoerder (artikel 488*bis*);
- de onbekwaamverklaring (artikel 489);
- de bijstand van een gerechtelijk raadsman (artikel 513);
- de algemene en/of occasionele bevoegdheden die aan een echtgenoot verleend worden (machtiging door de rechtbank van eerste aanleg — artikelen 219, 220 en 1420).

In al deze gevallen (behalve in artikel 219) gaat het om een gerechtelijke lasthebber of om een wettelijke lasthebber (voogd). Deze wordt door de rechtbank aangewezen, nadat de onbekwaamheid zich heeft voorgedaan, dus zonder overleg en *a fortiori* zonder de uitdrukkelijke toestemming van de onbekwame zelf.

De vraag rijst of er een middel bestaat om een lasthebber of een vertegenwoordiger voor de toekomst aan te wijzen, dat wil zeggen of de te beschermen persoon de overdracht van bevoegdheden ten gunste van de lasthebber kan uitstellen tot de onbekwaamheid zich voordoet en, zo ja, op welk ogenblik de bevoegdheden dan overgedragen worden.

Men is het erover eens dat wanneer de te beschermen persoon onbekwaam wordt, dit een einde maakt aan de lastgeving, maar dan alleen indien de onbekwaamheid invloed heeft op de handelingen waartoe in de lastgeving opdracht is gegeven.

Een bedongen lastgeving komt eerst vanaf de aanvaarding door de lasthebber tot stand. In ons geval wordt het precieze ogenblik waarop de lastgeving aanvaard wordt, overgelaten aan de vrije beoordeling van de lasthebber (aangezien de te beschermen persoon geacht wordt onbekwaam te zijn om zijn wil te uiten op het ogenblik waarop de lastgeving uitwerking zou moeten krijgen).

Il faut donc distinguer trois hypothèses :

1° soit la personne à protéger est capable au moment de l'acte qui fait l'objet du mandat et par conséquent le mandat peut être exécuté;

2° soit la personne à protéger est devenue incapable sans qu'une mesure judiciaire ait été prise à son encontre et sans que son état ait été reconnu comme tel par un pouvoir judiciaire. Dans ce cas le mandat est inexécutable;

3° soit la personne à protéger est déclarée incapable en vertu d'une disposition judiciaire et nous tombons sous l'application de différentes dispositions légales telles que la tutelle, l'administration provisoire, l'interdiction, le conseil judiciaire ou les pouvoirs ponctuels.

Seule cette dernière hypothèse est déjà couverte par la législation actuelle. Dans notre pays, les mesures de protection prises à l'encontre d'un incapable prennent effet au moment de l'acceptation de la désignation ou au jour du jugement.

Les pouvoirs du représentant découlent de la loi et prennent donc effet dès que le tribunal a statué. Les représentants n'ont pas le pouvoir d'agir avant le mandat conféré par le tribunal.

Dans la loi actuelle, l'intéressé n'a pas la faculté de désigner lui-même son mandataire ou représentant, ni de préciser quels pouvoirs lui seront conférés, ni à partir de quel moment la délégation de pouvoirs sera effective. Le Code civil belge ne permet donc pas d'organiser sa propre incapacité.

Situation en Europe

Le cas de notre pays n'est pas unique en Europe, mais la situation n'est pas identique partout. Certains pays sont déjà relativement avancés à ce sujet.

En France, il existe par exemple ce qu'on appelle la « lettre d'intention » dans laquelle le futur incapable prie le juge de désigner la personne de son choix comme tuteur. Cette pratique n'a pas de fondement juridique, mais elle a uniquement une valeur indicative.

D'autres pays européens ont déjà pris conscience de la pertinence de ce problème et ont légiféré :

1. En Irlande, il existe le *power of attorney* (loi du 1er janvier 1996) qui instaure le pouvoir ou le mandat de représentation volontaire, organisé et désigné *in tempore non suspecto*. Le mandat ou les pouvoirs

Men moet dus drie gevallen onderscheiden :

1° ofwel is de te beschermen persoon bekwaam op het ogenblik van de handeling die krachtens de lastgeving verricht wordt en kan deze lastgeving bijgevolg uitgevoerd worden;

2° ofwel is de te beschermen persoon onbekwaam geworden zonder dat een gerechtelijke maatregel ten aanzien van hem is genomen en zonder dat zijn staat als dusdanig door een gerechtelijke instantie erkend is. In dat geval is de lastgeving onuitvoerbaar;

3° ofwel wordt de te beschermen persoon krachtens een gerechtelijke beschikking onbekwaam verklaard en dan vallen we onder de toepassing van verschillende wetsbepalingen zoals de voogdij, het voorlopig bewind, de onbekwaamverklaring, de gerechtelijk raadsman of de specifieke bevoegdheden.

Alleen dit laatste geval wordt in de huidige wetgeving reeds geregeld. In ons land krijgen de beschermingsmaatregelen ten aanzien van een onbekwame uitwerking vanaf de aanvaarding van de aanwijzing tot voorlopig bewindvoerder of vanaf de dag van het vonnis.

De bevoegdheden van de vertegenwoordiger vloeien voort uit de wet en krijgen dus uitwerking zodra de rechtbank zich uitgesproken heeft. De vertegenwoordigers zijn niet bevoegd om op te treden voordat de rechtbank de opdracht verleend heeft.

Volgens de huidige wet heeft de betrokkene niet de mogelijkheid om zelf zijn lasthebber of vertegenwoordiger aan te wijzen, en evenmin om te bepalen welke bevoegdheden hem verleend zullen worden, noch vanaf wanneer de overdracht van bevoegdheden uitwerking heeft. Het Belgische Burgerlijk Wetboek geeft dus niemand de mogelijkheid om zijn eigen onbekwaamheid zelf te regelen.

Toestand in Europa

Ons land staat zeker niet alleen in Europa maar de toestand is niet overal gelijk. Sommige landen staan op dit vlak al een stuk verder.

In Frankrijk bestaat er bijvoorbeeld iets wat de *lettre d'intention* wordt genoemd, waarin de toekomstig onbekwame persoon de rechter verzoekt de persoon van zijn keuze als voogd aan te wijzen. Deze praktijk heeft geen wettelijke grond maar heeft slechts een indicatieve waarde.

Andere Europese landen zijn zich reeds bewust geworden van het bestaan van het probleem en hebben wetten aangenomen :

1. In Ierland bestaat de *power of attorney*, de bevoegdheid of de lastgeving inzake vrijwillige vertegenwoordiging (ingevoerd bij een wet van 1 juni 1996), die georganiseerd en aangewezen wordt *in*

conférés par le mandat restent en vigueur même après la survenance de l'incapacité (*enduring power*). Un registre spécial est constitué et la délégation de pouvoirs est postposée jusqu'à la délivrance d'une attestation médicale.

2. L'Écosse connaît une situation similaire: à défaut d'indication contraire, le mandataire garde ses pouvoirs après la survenance de l'incapacité, et ce pour tous les mandats conférés après le 31 décembre 1990.

3. En Catalogne, il a été créé l'«autotutelle» (loi du 29 juillet 1996), organe de représentation légale: le futur incapable désigne son tuteur et détermine ses pouvoirs.

4. En Allemagne, la loi du 1er janvier 1992 a prévu les possibilités suivantes:

— L'intéressé peut choisir un *Betreuer* (curateur) à qui des pouvoirs délimités par le jugement d'incapacité sont conférés. Le juge des tutelles désigne impérativement comme *Betreuer* la personne choisie par l'intéressé (sauf motif grave).

— La *Vorsorgevollmacht*: désignation d'un mandataire général dans le cas d'une future incapacité. La délégation de pouvoir n'est effective que lors de la déclaration (judiciaire) d'incapacité.

5. En Angleterre et en Grèce, par le biais d'une fondation ou d'un *trust*, le futur incapable peut confier la gestion de son patrimoine à un *trustee*. Le *trust* anglo-saxon va toutefois bien au-delà du mandat ou de la représentation.

Dans tous ces différents systèmes, nous constatons des éléments concordants dont certains, et non les moindres, font défaut dans notre système:

a) c'est le futur incapable qui désigne, *in tempore non suspecto*, son mandataire ou représentant. Le pouvoir judiciaire, le cas échéant, entérine le choix.

b) L'étendue des pouvoirs est en principe laissée à la libre appréciation du futur incapable. Si ces pouvoirs ne sont pas précisés, le juge en fixera les limites. En règle générale, le mandataire ne dispose que d'un mandat de gestion.

c) Dans pratiquement tous les cas, la délégation de pouvoirs n'est effective qu'au moment de la survenance de l'incapacité, fixée par le pouvoir judiciaire.

d) Le contrôle de la gestion du mandataire est pratiquement toujours confié au pouvoir judiciaire et est périodique (annuel) et/ou ponctuel.

tempore non suspecto. De lastgeving of de bij lastgeving verleende bevoegdheden blijven van kracht zelfs nadat de onbekwaamheid ingetreden is (*enduring power*). Er wordt een bijzonder register aangelegd en de overdracht van bevoegdheden wordt verdaagd tot de afgifte van een doktersattest.

2. In Schotland is de toestand vergelijkbaar: tenzij het tegendeel bepaald is, behoudt de lasthebber zijn bevoegdheden nadat de onbekwaamheid ingetreden is voor alle opdrachten die na 31 december 1990 verleend zijn.

3. Catalonië heeft een soort «zelf-voogdij» ingevoerd (bij de wet van 29 juli 1996), een orgaan voor wettelijke vertegenwoordiging: de toekomstig onbekwame persoon wijst zijn voogd aan en bepaalt diens bevoegdheden.

4. In Duitsland heeft de wet van 1 januari 1992 de volgende mogelijkheden geschapen:

— De betrokkene kan een *Betreuer* (curator) kiezen aan wie bij het vonnis van onbekwaamverklaring beperkte bevoegdheden worden verleend. De rechter in voogdijzaken is (behalve om ernstige redenen) verplicht de door de betrokkene gekozen persoon als *Betreuer* aan te wijzen.

— De *Vorsorgevollmacht* is de aanwijzing van een algemene lasthebber in geval van een toekomstige onbekwaamheid. De bevoegdheidsverdracht gaat eerst in vanaf de (gerechtelijke) onbekwaamverklaring.

5. In Engeland en Griekenland kan de toekomstige onbekwame het beheer van zijn vermogen door middel van een stichting of een *trust* opdragen aan een *trustee*. De Angelsaksische *trust* gaat echter veel verder dan de lastgeving of de vertegenwoordiging.

In al deze verschillende systemen treffen we overeenstemmende elementen aan. Een aantal daarvan, en niet de minste, bestaan niet in ons systeem:

a) de toekomstig onbekwame wijst *in tempore non suspecto* zijn lasthebber of vertegenwoordiger aan. De gerechtelijke macht bekrachtigt die keuze in voorkomend geval.

b) De draagwijdte van de volmacht wordt in principe overgelaten aan de vrije beoordeling van de toekomstig onbekwame. Indien de volmacht niet duidelijk afgelijnd is, zal de rechter de grenzen ervan bepalen. Over het algemeen beschikt de lasthebber slechts over een beheersmandaat.

c) In bijna alle gevallen gaat de overdracht van bevoegdheden pas in wanneer de onbekwaamheid zich voordoet, hetgeen bij rechterlijke beslissing bepaald wordt.

d) Het toezicht op het beheer van de lasthebber wordt bijna altijd opgedragen aan de rechterlijke macht en verloopt periodiek (jaarlijks) en/of incidenteel.

e) Les mandats sont tous révocables (par le pouvoir judiciaire).

f) La publicité est variable: en Espagne, en Écosse et en Irlande, il existe un registre *ad hoc*, en Allemagne pas.

g) En définitive, partout la règle de l'initiative personnelle du futur incapable dans le choix du mandataire ou du représentant est d'application, qu'il s'agisse de représentation volontaire ou légale.

La présente proposition vise donc à combler toutes ces lacunes. Ainsi, sans devoir changer notre législation en la matière, l'organisation de sa propre incapacité pourrait être obtenue dans notre pays en complétant de façon assez simple l'article 488*bis* du Code civil.

Commentaire des articles

Article 2

L'article 488*bis* du Code civil garantit le droit de tout malade inquiet de voir ses biens mal gérés à cause de la détérioration de sa santé, de demander la désignation d'un administrateur provisoire de son patrimoine.

La situation ici envisagée est uniquement celle de quelqu'un qui, «en raison de son état de santé, est totalement ou partiellement hors d'état de gérer ses biens». Il n'est pas tenu compte de la personne en bonne santé, mais qui veut prévoir pour son avenir en désignant d'avance son mandataire qui gèrera ses biens en cas de très mauvaise santé.

Aussi, l'article parle d'un seul administrateur provisoire. Il n'est pas tenu compte du cas où la personne préférerait une gestion collégiale impliquant tous ses enfants.

Enfin, l'article se limite à la «gestion des biens». Rien n'est envisagé au cas où l'individu voudrait également confier sa personne à quelqu'un qui prendra soin de sa vie physique, morale, psychologique, etc.

Article 3

L'article 488*ter* proposé envisage la situation dans laquelle l'adulte organise lui-même par avance sa protection en prévision du moment où il ne pourra plus pourvoir à ses intérêts.

Il le fait en conférant à une ou à plusieurs personnes de son choix, par un acte de volonté unilatérale, des pouvoirs de représentation.

e) De lastgeving kan altijd herroepen worden (door de rechterlijke macht).

f) De openbaarheid verschilt naar gelang van het geval: in Spanje, Schotland en Ierland bestaat er een *ad-hoc*register, in Duitsland niet.

g) Ten slotte geldt overal de regel van het persoonlijk initiatief van de toekomstige onbekwame in de keuze van de lasthebber of de vertegenwoordiger, zowel in geval van vrijwillige als van wettelijke vertegenwoordiging.

Dit voorstel beoogt dus al deze leemten aan te vullen. Zonder onze wetgeving terzake te moeten wijzigen, kan men er in ons land voor zorgen dat iemand zijn eigen onbekwaamheid kan regelen, door een vrij eenvoudige aanvulling van artikel 488*bis* van het Burgerlijk Wetboek.

Artikelsgewijze toelichting

Artikel 2

Artikel 488*bis* van het Burgerlijk Wetboek waarborgt het recht van elke zieke om de aanwijzing van een voorlopig bewindvoerder over zijn vermogen te vragen wanneer zijn verslechterende gezondheidstoestand hem doet vrezen dat zijn goederen slecht beheerd zullen worden.

Hier wordt alleen de toestand beoogd wanneer iemand «wegens zijn gezondheidstoestand geheel of gedeeltelijk niet in staat is zijn goederen te beheren». Er wordt geen rekening gehouden met de persoon die zich in goede gezondheid bevindt maar die aan zijn toekomst wil denken door vooraf de lasthebber aan te wijzen die, wanneer zijn gezondheid sterk achteruitgaat, zijn goederen zal beheren.

Het artikel maakt ook melding van slechts één voorlopig bewindvoerder. Er wordt geen rekening gehouden met het geval waarin de persoon er de voorkeur aan geeft zijn goederen collegiaal te laten beheren door al zijn kinderen.

Ten slotte beperkt het artikel zich tot het «beheer van goederen». Er wordt niets voorzien voor het geval waarin het individu ook iemand zou willen belasten met de zorg voor de fysieke, morele, psychische, enz. kant van zijn bestaan.

Artikel 3

Het voorgestelde artikel 488*ter* behandelt de toestand waarin de volwassene zelf vooraf zijn bescherming regelt wetende dat hij op een bepaald ogenblik niet meer in staat zal zijn zijn belangen waar te nemen.

Daartoe verleent hij door middel van een eenzijdige wilsbeschikking vertegenwoordigingsbevoegdheden aan een of meer personen van zijn keuze.

La situation ici envisagée se caractérise par le fait que les pouvoirs de représentation ne pourront commencer à s'exercer qu'après le moment où l'adulte qui les a conférés, ne pourra plus pourvoir à ses intérêts et leur prise d'effet requiert l'intervention de l'autorité judiciaire pour constater l'incapacité.

Les pouvoirs ainsi conférés peuvent être des plus variés. Ils portent aussi bien sur la gestion des biens de l'adulte que sur les soins à apporter à sa personne. On y trouvera ainsi l'instruction donnée au mandataire de refuser tout acharnement thérapeutique en cas de maladie incurable.

Ce mandat d'incapacité est tout à fait différent du mandat ordinaire qu'un adulte pleinement capable confère à une personne pour gérer ses intérêts.

Un tel mandat, qui prend effet immédiatement et prend fin, dans la plupart des législations, par la survenance de l'incapacité de l'adulte ou la constatation de son incapacité à pourvoir à ses intérêts, relève en droit international privé de la Convention de La Haye du 14 mars 1978 sur la loi applicable aux contrats d'intermédiaires et à la représentation et, en vertu de cette Convention, il est en principe régi, à défaut de choix, par la loi de l'établissement professionnel ou de la résidence habituelle de l'intermédiaire, et c'est cette loi qui s'applique notamment à la cessation des pouvoirs de l'intermédiaire.

Le mandat d'incapacité, au contraire, est régi par la loi de l'État de résidence habituelle de l'adulte au moment de l'acte unilatéral. L'existence, l'étendue et l'extinction des pouvoirs de représentation conférés par cet adulte sont également régies par la loi de l'État de résidence habituelle.

Olivier de CLIPPELE.

*
* *

De hier beoogde toestand wordt gekenmerkt door het feit dat de vertegenwoordiger deze bevoegdheden eerst kan beginnen uit te oefenen nadat de volwassene die ze verleend heeft, zijn belangen niet meer kan waarnemen. Voor de totstandkoming van de bevoegdheden is een beslissing van de rechter vereist waarin de onbekwaamheid vastgesteld wordt.

De aldus verleende bevoegdheden kunnen zeer uiteenlopend zijn. Ze hebben betrekking op zowel het beheer van de goederen van de volwassene als de verzorging die hij als persoon nodig heeft. Zo kan men de lasthebber ook de instructie geven om in geval van ongeneeslijke ziekte af te zien van het hardnekkig voortzetten van uitzichtloze therapieën.

Deze voor een staat van onbekwaamheid verleende lastgeving verschilt helemaal van de gewone lastgeving die door een volledig bekwame volwassene aan een persoon verleend wordt voor het beheer van zijn belangen.

Deze laatste lastgeving, die onmiddellijk ingaat en volgens de meeste nationale wetten een einde neemt wanneer de onbekwaamheid van de volwassene zich voordoet of wanneer diens onbekwaamheid om zijn belangen waar te nemen vastgesteld wordt, valt in het internationaal privaatrecht onder het Verdrag van Den Haag van 14 maart 1978 betreffende het recht dat van toepassing is op de overeenkomsten van tussenpersonen en op de vertegenwoordiging. Bij gebreke van een rechtskeuze wordt de overeenkomst in principe beheerst, zo stelt het verdrag, door de wet van het land waar de tussenpersoon zijn bedrijf heeft gevestigd of waar hij gewoonlijk verblijft en is die wet met name van toepassing op de beëindiging van de volmacht van de tussenpersoon.

De lastgeving in geval van onbekwaamheid wordt daarentegen beheerst door de wet van de Staat waar de volwassene op het ogenblik van de eenzijdige wilsbeschikking gewoonlijk verblijft. Het bestaan, de omvang en de beëindiging van de vertegenwoordigingsbevoegdheden die door deze volwassene verleend zijn, worden eveneens beheerst door de wet van de Staat waar hij gewoonlijk verblijft.

*
* *

PROPOSITION DE LOI

Article 1er

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

Art. 2

Dans l'article 488*bis*, a), du Code civil, inséré par la loi du 18 juillet 1991, les mots «un administrateur provisoire» sont remplacés par les mots «un ou plusieurs administrateurs provisoires».

Art. 3

Un article 488*ter*, rédigé comme suit, est inséré dans le même Code :

«*Art. 488ter.* — § 1er. Toute personne qui souhaite organiser la conduite de sa personne et de la gestion de ses biens peut établir une procuration qui entrera en vigueur le jour où le juge de paix aura constaté que les conditions de l'administration provisoire, conformément à l'article 488*bis*, sont remplies.

Dans ce cas, le mandataire ou les mandataires agiront dans les limites de leur mandat sous le contrôle du juge de paix.

§ 2. Lorsque le mandant désigne plus d'une personne comme mandataires et que l'un de ces mandataires se désiste, l'autre ou les autres exercent leur mandat sans entraves.

§ 3. La procuration doit être établie dans la forme authentique. Elle peut en outre prévoir que le ou les mandataires pourront faire tout acte visant à assurer la protection de la personne donneur de mandat et en général, son bien-être moral et matériel.

§ 4. Sans limiter la généralité de ce qui précède, le mandat peut comprendre notamment :

1° les mesures appropriées à la garde et à l'entretien du mandant, s'il est manifeste qu'il ne peut plus prendre soin de lui-même, et en acquitter les charges;

2° le consentement aux soins exigés par l'état de santé du mandant, quelle qu'en soit la nature, dans la mesure où ils sont bénéfiques, qu'ils sont opportuns dans les circonstances et que les risques présentés ne sont pas hors de proportion avec le bienfait espéré.

WETSVOORSTEL

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2

In artikel 488*bis*, a), van het Burgerlijk Wetboek, ingevoegd bij de wet van 18 juli 1991, worden de woorden «kan met het oog op de bescherming ervan, een voorlopige bewindvoerder» vervangen door de woorden «kunnen, met het oog op de bescherming ervan, een of meer voorlopige bewindvoerders».

Art. 3

In hetzelfde Wetboek wordt een artikel 488*ter* ingevoegd, luidende :

«*Art. 488ter.* — § 1. Eenieder die de leiding van zijn persoon en het beheer van zijn goederen wenst te regelen, kan een volmacht opstellen die in werking zal treden de dag waarop de vrederechter vastgesteld heeft dat de voorwaarden voor het voorlopig bewind overeenkomstig artikel 488*bis* vervuld zijn.

In dat geval handelen de lasthebber of lasthebbers binnen de grenzen van hun opdracht onder toezicht van de vrederechter.

§ 2. Wanneer de lastgever meer dan een persoon als lasthebber aanwijst en een van deze lasthebbers van zijn opdracht afziet, oefenen de anderen hun opdracht onbelemmerd uit.

§ 3. De volmacht moet in authentieke vorm worden opgesteld. Zij kan bovendien bepalen dat de lasthebber of lasthebbers elke handeling kunnen verrichten met het oog op de bescherming van de persoon die de last geeft en in het algemeen met het oog op diens moreel en materieel welzijn.

§ 4. Zonder afbreuk te doen aan de algemene strekking van het voorgaande, kan de lastgeving met name betrekking hebben op :

1° de passende maatregelen voor de bewaring en het onderhoud van de lastgever indien hij kennelijk niet meer in staat is voor zichzelf te zorgen en er de lasten van te voldoen;

2° het verlenen van toestemming voor de verzorging van welke aard ook die de gezondheidstoestand van de lastgever vergt, voor zover deze verzorging gunstige gevolgen heeft, in de gegeven omstandigheden opportuun is en de gevaren die eraan verbonden zijn, niet buiten verhouding staan tot de verwachte heilzame gevolgen.

§ 5. Le mandat peut également prévoir le refus que le mandant soit maintenu en vie par des moyens artificiels disproportionnés à partir du moment où il ne serait plus en mesure de s'exprimer et où le traitement proposé n'offre aucune possibilité de rétablissement.

§ 6. Le mandat n'étant rémunéré que si c'est le choix du mandant, et comportant d'autre part la nécessité de la bienveillance et de l'amitié du ou des mandataire(s), le mandat exonère ce ou ces dernier(s) de l'obligation de fructification et d'accroissement; il limite la responsabilité de résultat de l'administration de ce ou de ces dernier(s) à la faute ou à la négligence.

§ 7. Sans préjudice à l'article 488*bis, c*), §§ 2 et 3, le mandant pourra énumérer avec précision ses volontés en ce qui concerne sa personne, ses biens immeubles et meubles ainsi que d'autres biens tels que les accessoires de maison, outils, livres, linge, effets personnels, bijoux et œuvres d'art, articles de loisirs et tous autres menus articles ou biens quelconques de peu de valeur.

§ 8. L'exercice du mandat ne se réalise que dans le cadre de l'administration provisoire. Le juge peut reprendre dans sa décision l'ensemble des pouvoirs énumérés dans le mandat.

Si pendant l'exercice de son mandat, le mandataire décide de mettre fin à sa mission, le mandant ou, à défaut, le juge de paix pourvoit à son remplacement.

Olivier de CLIPPELE.

§ 5. De lastgeving kan ook betrekking hebben op de weigering om de lastgever in leven te houden door kunstmatige, buiten elke verhouding staande middelen zodra hij niet meer in staat is zijn wil te uiten en de voorgestelde behandeling geen enkel uitzicht op herstel biedt.

§ 6. Aangezien de lastgeving alleen bezoldigd wordt indien de lastgever daarvoor kiest en anderzijds noodzakelijkerwijs uitgaat van de welwillendheid en de vriendschap van de lasthebber of lasthebbers, zijn deze laatsten in hun opdracht vrijgesteld van de verplichting tot opbrengst van vruchten en vermogensaanwas; de lasthebber of lasthebbers zijn voor het resultaat van het beheer enkel aansprakelijk voor zijn of hun fouten of nalatigheden.

§ 7. Onverminderd artikel 488*bis, c*), §§ 2 en 3, kan de lastgever nauwkeurig zijn wilsbeschikkingen vermelden met betrekking tot zijn persoon, zijn onroerende en roerende goederen alsmede andere goederen als huisraad, werktuigen, boeken, linnengoed, persoonlijke voorwerpen, juwelen en kunstwerken, vrijetijdsartikelen en andere minder waardevolle kleine voorwerpen of goederen van welke aard ook.

§ 8. De lastgeving wordt alleen binnen het kader van het voorlopig bewind uitgeoefend. De rechter kan in zijn vonnis melding maken van alle bevoegdheden die in de lastgeving opgedragen zijn.

Indien de lasthebber in de loop van zijn opdracht besluit hieraan een einde te maken, voorziet de lastgever of, bij diens ontstentenis, de vrederechter in zijn vervanging.»